

Jaume Fuster

El número passat del nostre butlletí, el primer que publicàvem, s'obria amb una 'Benvinguda' que ens adreçava Jaume Fuster, president de l'AELC, impulsor i fundador de la Secció de ciència-ficció de l'AELC i president de la nostra associació.

Molt possiblement, aquell text, que ens va dictar per telèfon pocs dies abans d'ingressar a l'hospital, va ser el darrer que es va publicar amb la seva signatura. La matinada del 31 de gener, una setmana després que hagués aparegut el butlletí amb la seva Benvinguda, en Jaume ens va deixar.

Ha passat un mes quan escrivim aquesta nota, i encara hem de tenir al davant els diaris que en van parlar, i revivre el record del comiat juntament amb els companys, per poder-ho escriure. Per poder escriure que ja no hi és.

'Que la força ens hi acompanyi' deia en Jaume al final de la seva salutació. I realment la seva força ens acompanya, tant, que no podem, i potser no podrem, sentir que no el tenim entre nosaltres. Tenim la seva veu a l'enregistrament de l'assemblea constitutiva de la Secció de ciència-ficció de l'AELC, el 24 de maig de 1997. En Jaume ens dóna la benvinguda, en nom de l'associació, i dóna un impuls entusiasta a la secció.

Després, a les envistes de la intervenció a què es va haver de sotmetre Maria-Antònia Oliver, en Jaume procurava no dispersar-se gaire, i la preparació de l'Encontre de Vilanova es va fer a casa d'ells. Superada amb èxit la intervenció, la Maria-Antònia hi va poder assistir juntament amb en Jaume, que va obrir les sessions i hi va presentar una ponència. En aquell encontre es va plantejar la necessitat de crear l'ACCF, que es va constituir l'11 d'octubre. Quan ja es començava a manifestar la malaltia d'en Jaume.

En Jaume Fuster volia ser l'hereu de Pedroló com a capdavanter de la literatura que es fa llegir, i ho va aconseguir. En Jaume Fuster volia que els escriptors catalans tinguessin les eines per a fer-se sentir, i ho va aconseguir. En Jaume Fuster volia que la Maria-Antònia se'n sortís quan el cor li va començar a fer males passades, i ho va aconseguir. En Jaume Fuster també volia que la ciència-ficció i la fantasia es despleguessin amb normalitat als Països Catalans. I per això, en aquell seu darrer text, ens empenyia a 'treballar perquè aquest futur sigui una realitat'. Ho farem, Jaume.

Foto: Teresa Sanz i Phivol

Notícies

D'AQUESTA GALÀXIA

CF A L'ESO

El Servei d'Ensenyament del Català, del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya, ha organitzat enguany, dins el seminari «El gust per la lectura», un bloc per als alumnes de primer cicle d'ESO amb el títol «Aproximació a la ciència-ficció (**J. Carbó, D. Cirici, N. Pradas**)», adreçat a treballar en el crèdit variable tipificat «Club de lectura». **Montserrat Cerdà** i **Marta Puig** han elaborat un complet dossier de 188 pàgines amb aquest mateix títol, de cara a orientar els professors sobre la ciència-ficció en general i per a ajudar-los a treballar en les novel·les triades: *Calidoscopi de l'aigua i del sol* de **Joaquim Carbó**, *L'esquelet de la balena* de **David Cirici** i *Lior* de **Núria Pradas**. Els actes de presentació del dossier als professors, a Barcelona, Girona, Lleida, Mataró, Sabadell, Tarragona i Tortosa, del 15 de gener al 5 de març, es complementen amb una dissertació sobre les virtuts de la ciència-ficció a càrrec del nostre secretari **Antoni Munné-Jordà**.

NOVA PRESENTACIÓ DE L'ACCF

Entre els actes programats per commemorar del 18è aniversari de l'Associació de Joves Escriptors en Llengua Catalana (AJELC), hi va haver la presentació de l'ACCF i de la revista *DINAMO*. L'acte es va celebrar al Casal d'Associacions Juvenils de Barcelona, el 27 de febrer, i va comptar amb la presència (seriosa) de **Jordi Solé** i **Camardons**. Després hi van haver bufonades diverses a càrrec dels dinàmics **Amadeu LeBlanc**, **Sebastià Roig** i **Carles García**. Diuen que la gent s'ho va passar bé.

CF A LA RÀDIO

Cada dilluns, a les 20 hores, Ona de Sants-Montjuïc (96.3 de la F.M.) emet «Espai Profund 1», un programa de ciència-ficció en

català on trobareu notícies, monogràfics, lectures i música. **Isidor Bernabé** i **Conesa** és l'intrèpid cosmonauta radiofònic, que condueix el programa amb mà destra. Des del febrer, «Espai Profund 1» compta amb un espai dedicat a les activitats de l'ACCF.

Qui també es va interessar per l'ACCF va ser **Maria de la Pau Janer**. Ho va fer des del programa literari «Ex-libris», de Catalunya Ràdio. Allí, el duet **Munné-Solé** va dissertar de CF amb la mallorquina, a part d'explicar-li tots els ets i els uts de l'Associació.

DEBAT A TV3

El 13 de febrer, el programa *Bon dia, Catalunya*, de TV3, va celebrar una taula rodona entre uns quants aficionats a la ciència-ficció. Davant les càmeres s'hi van asseure **Miquel Barceló** (enginyer, professor universitari i editor), **Joan Manel Ortiz** (crític i editor de *BEM*), **Antoni Munné-Jordà** (escriptor i secretari de l'ACCF) i **Ramon Reig** (enginyer de sistemes i president del Club Star Trek de Catalunya).

Durant quaranta minuts van estar parlant sobre ciència-ficció. El to general, va resultar bastant encertat. També va quedar força clar que amb la CF s'ha d'anar amb compte, ja que pot provocar una addicció incurable. Esperem que els de la tele facin debats així més sovint, per tal d'animar el galliner.

MÉS FANZINES, MÉS...

Ha! Els de l'AC2F2 creiem que *DINAMO* era l'única publicació en català dedicada sobretot a la CF. Però no... Ens han fet saber de l'existència de *TAL*.

TAL és un fanzine de Sabadell, dedicat a la CF, que ja va pel número 6. De format Din-A5 i amb portada fotocopiada a color, es ven al preu de 250 ptes. Estem intentant contactar amb ells. Aviat, més informació.

TEATRE CÒSMIC

El 9 de gener, la companyia *La pera llimonera*, dirigida per **Toni Albà**, va presentar l'espectacle teatral *Còsmic* al Teatre Principal de Vilanova i la Geltrú, on l'havia estrenat el 16 de novembre de 1990, aleshores com a producció d'El Llamp Teatre. *Còsmic*, un espectacle còmic bàsicament de mímica i onomatopeies, amb frases en un anglès i un rus parodiats, presenta dos astronautes perduts en un petit planeta i s'inicia i es tanca amb al·lusions sonores i visuals al film 2001.

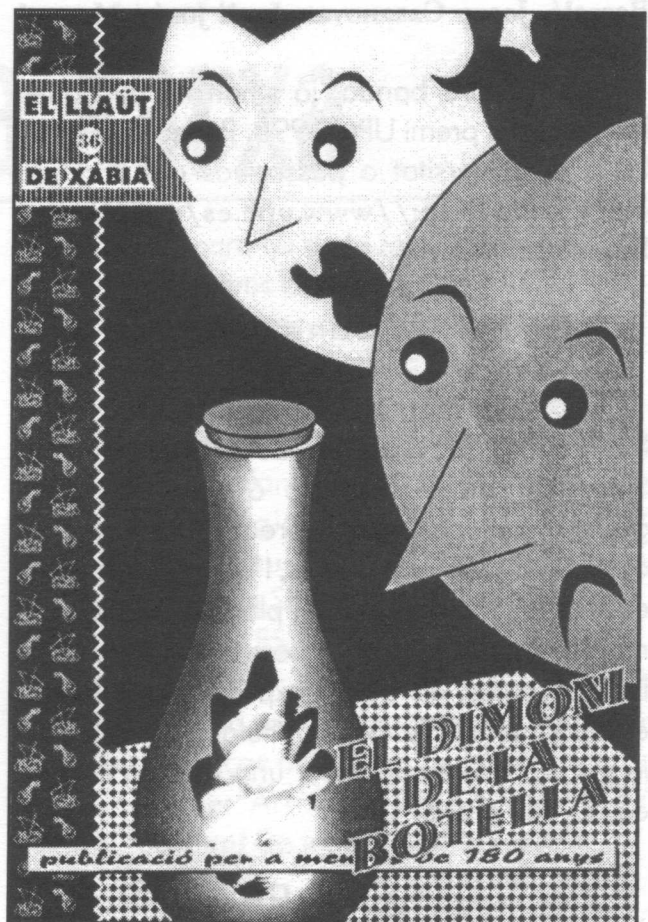
RESSONS DEL I ENCONTRE

El número 60 de la revista *BEM* mostrava, en portada, les efígies somrients d'**A. Munné** i **Jordi Solé**. Amb les mans, els dos membres de la junta provisional de l'ACCFE hi sostenien un guardó petri. En realitat, el monòlit era una de les dues mencions que la revista va atorgar durant l'any 1997. El motiu del guardó? Per descomptat, l'organització del *I Encontre de Ciència-Ficció en Llengua Catalana*, celebrat a Vilanova i la Geltrú el setembre passat. **Munné** i **Solé** van rebre la menció *BEM* durant el transcurs de la Hispacon celebrada a Mataró (veure butlletí anterior).

D'altra banda, val la pena recordar que tant *BEM* com *Gigamesh* es van fer ressò de l'Encontre en les seves pàgines. *BEM* li va dedicar una àmplia cobertura, en el seu número 59 (octubre/novembre 97), on **Ricard de la Casa** i **Joan Manel Ortiz** firmaven un reportatge de dues pàgines (acompanyant-lo de 13 fotografies!!!). Per la seva banda, la revista *Gigamesh* li va encomanar a **Solé** la crònica pertinent. Aquesta va aparèixer en el número 11 de la revista (desembre 1997).

UN CÒMIC ENDIMONIAT

El llaüt de Xàbia, publicació periòdica per a menors de 180 anys, editada amb el patrocini de l'Ajuntament d'aquesta ciutat de la Marina Alta, acaba de treure el seu número 36, presentant una interessant adaptació en còmic d'*El dimoni de la botella*, el conegut relat de

Robert Louis Stevenson, on el passa pel sedàs de la dieta mediterrània. L'artífex d'aquesta translació ha sigut l'infatigable creador **Josep Cardona**, més conegut com 'El Persa'. Si us interessa rebre'n un exemplar, de manera gratuïta, escriviu a: Josep Cardona. C/Jesus Nazareno, 10, baixos. Xàbia. 03730 Alacant.

EL PREMI UPC

El 10 de desembre, a l'Aula Master del Campus Nord de la Universitat Politècnica de Catalunya, es va revelar el nom dels guanyadors del premi UPC 1997. Les novel·les curtes de ciència-ficció guanyadores van ser *Psychospace*, del canadenc **Robert J. Sawyer**, i *Soulsaver*, del porto-riqueny **James Stevens-Arce**. Això vol dir que es van haver de repartir el milió de pessetes amb què està dotat el guardó. Les obres seran publicades en un volum d'Ediciones B.

Entre les obres destacades pel jurat hi va haver *La nostra pròpia llum*, del badaloní **Josep M. Turuguet**. L'acte va ser arrodonit amb una conferència de l'escriptora **Connie Willis**. El jurat estava format per **Lluís Anglada**, **Miquel**

Barceló, Josep Casanovas, Jordi José i Manuel Moreno.

D'altra banda, ja s'han fet públiques les bases del premi UPC 1998. Podeu demanar-les a la universitat o passar-vos per l'adreça electrònica <http://www.upc.es/op/Catala/Bases.html#Bases>

ELS GUANYADORS DEL VERNE

Joan Manel Ortiz entrevista la parella literària formada per **Eduardo Gallego** i **Guillem Sánchez**, en el número 60 de *BEM*. Els guanyadors de l'últim premi **Juli Verne** hi avancen que *Vaixells a la nit*, l'obra guanyadora, es basa en l'exploració del planeta Polarian i la recerca d'un senyal de socors alienígena. Entre les anècdotes, els autors expliquen que la van escriure partint d'una obra titulada *Un cruce en la noche*, que havia rebut una menció en una edició dels premis UPC.

CF EN CD

Per Nadal i per Reis han arribat a moltes cases dos discos catalans amb referències a la ciència-ficció. D'una banda, dins el disc de **Joan Manuel Serrat** amb l'OBC, hi ha el conte «Viatge a la Lluna» de **Josep M. Espinàs**, amb música de **Xavier Montsalvatge**, que el 1969 s'havia enregistrat en un elapè de Concèntric. D'altra

banda, al disc instrumental *Tanganera*, **Víctor Valls** ha enregistrat «Tanganera del doctor Jekyll i míster Hyde». Justament amb el títol de la novel·la de **Stevenson**, **Víctor Valls** ha presentat durant força temps els seus recitals musicals, sobre el tema del dualisme.

REUNIONS DE L'ACFF

La junta provisional de l'ACFF acostumen a reunir-se els últims dimecres de cada mes, si no hi ha cap festa que ho impedeixi. Les trobades, obertes a tots els socis, es fan als locals de l'AELC, a l'Ateneu Barcelonès. L'adreça: Canuda, 6, 5è, de Barcelona. Cada reunió comença a les 18'30 i sol acabar a les 20.00h. Tots els participants en surten amb el cap com un timbal i tan pobres com han entrat, però una mica més savis.

CIUTAT I CÒMIC

Si teniu ganes de veure com es podria viure a les ciutats, si els arquitectes tinguessin més marxa (i haguessin llegit més tebeos), passeu-vos pel CCCB. Fins el 31 de maig, vinyeta rera vinyeta, s'hi amunteguen les diverses visions urbanístiques i arquitectòniques, sorgides dels pinzells i ròtrings més escalfats de la historietística mundial. L'exposició es diu *Ciutat & Còmic* i us farà caure la bava.

Mr. E-mail i Dra. Bústia

STAR TREK: L'ÚLTIMA ESPERANÇA

Apreciat cap de programació de TVC,
Sóc un seguidor de Star Trek. Des de fa uns anys, quan vaig veure «Star Trek: La nova generació» al C-33, que disfruto veient-ne els episodis cada vegada que els fan. I ara, des d'abans de Nadal, estic pendent de l'últim episodi que vaig veure.

Sóc conscient que els episodis dels quals teniu llicència s'acaben amb aquest, però també sé que hi ha 70 capítols més, que no hem pogut veure a Catalunya. Això sense comptar els de «Star Trek: Deep Space 9» i «Star Trek: Voyager», que sumen més de 250 capítols. Per això,

i juntament amb moltes altres persones, vull fer-vos arribar el nostre desig de poder veure més capítols de Star Trek. I no ho demano com podria demanar qualsevol cosa.

Ho demano per una sèrie que, des dels seus inicis, no ha baixat MAI del rànking de les 10 sèries més vistes als EUA. Una sèrie que ha sigut el símbol de generacions, que ha fet possible somniar en els moments més difícils. Una sèrie que s'ha doblat a més de 35 idiomes i s'ha vist a més de 90 països. Espero que les meves pregàries no seran en va.

Llarga vida i pròspera.

Atentament,

Un trekkie.

Embullats a la Xarxa

Per commemorar la diada de Sant Jordi, l'ACFF ha decidit obrir pàgina virtual a la xarxa d'Internet. Si us interessa accedir-hi, l'adreça és: <http://www.geocities.com/Area51/Zone/7461>.

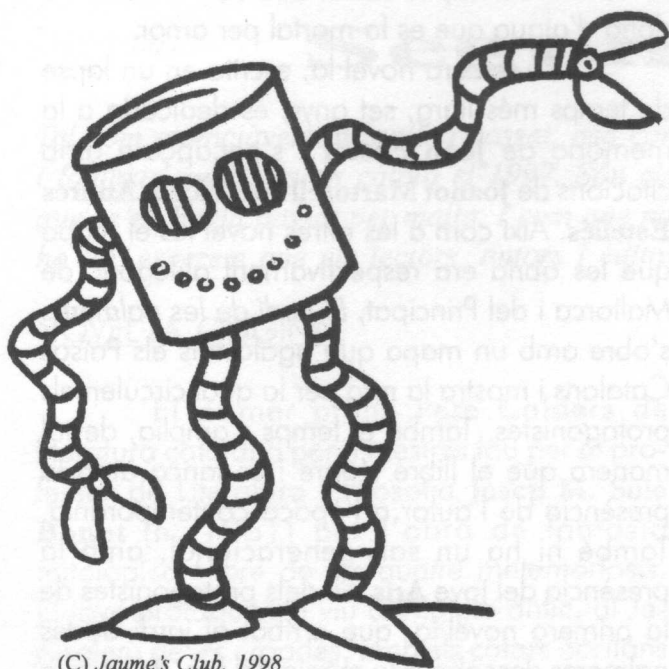
Tot i que la cosa encara està en construcció, hi podreu trobar apartats sucosos i ben diversos: des dels (inevitables) objectius de l'associació a bibliografies sobre ci-fi i fantasia, passant per articles inèdits, contes, crítiques i vincles amb altres pàgines d'interès. Això sí: el disseny de la pàgina, de moment, no té gaires filigranes. S'ha optat per una presentació asèptica, donant més importància als continguts que al disseny. No patiu. No us estareu hores i hores baixant la pàgina.

A part de la web de l'ACFF, us recomanem les següents adreces:

REVISTES ELECTRÒNIQUES

-La Novena Dimensió. <http://www.geocities.com/Area51/Dimension/9812>
Rol, fantasia i ci-fi, des de les Illes.

-Pàgines Arkanes. <http://www.geocities.com/Athens/5992> Una volta

(C) Jaume's Club, 1998

sencera pels paranyes de la folia, en companyia de Lovecraft i altres bons jans.

-Contes per a extraterrestres. <http://nti.uji.es/CPE> Microliteratura marciana.

-Dinamo. <http://molgen.med.ub.es/hyde/dinamo.htm> El fanzine més grillat de la fantaciència catalana.

-Lampègia's web. <http://www.tising.es/usuarios/civil> Des de la terra buida al centre de Sherlock Holmes.

LA GUERRA DE LES GALÀXIES

-El racó de l'Ostman. <http://personal.redestb.es/cecopi/ostman.htm#triar>
Els millors enllaços a l'univers de Star Wars.

-Cyber Art 1.0 <http://web.jet.es/segacal/ccf.html> De jedes, banthes i robots.

STAR TREK

-Club Star Trek de Catalunya. <http://www.intercom.es/cstc/indexcat.htm> El punt de trobada dels trekkies catalans.

PREMIS LITERARIS

-Premi UPC. <http://www.upc.es/op/cienciaficcio.html> Tota la informació del premi.

MANGA

-Pàgina del manga. <http://www.geocities.com/televisioncity/5523> Tot sobre Son Goku i família.

-Carlito's Web. <http://www.abast.es/~carlosg> Bola de Drac, Ranma 1/2.

-Akira Toriyama. <http://vs.valser.es/~jmfig/Doc72.html> Url dedicada al geni.

PÀGINES PERSONALS

-La web d'en Jaume. <http://www.ctv.es/USERS/jmarch/home.html> Pàgina d'un valencià enamorat de la CF.

-Ciència i ficció. <http://personal.redestb.es/xllauger> Per a fans de la CF i els Expedients lcs.

LITERATURA

-AELC. <http://www.partal.com/aclc>
Xafarderies i informacions literàries a cabassos.

La literatura fantàstica i de ciència-ficció de

JAUME FUSTER

De la vintena de llibres que va publicar en solitari **Jaume Fuster** entre 1967 i 1996, en tenim quatre al prestatge de les obres de fantasia i ciència-ficció: la trilogia d'inspiració tolkieniana formada per *L'illa de les tres taronges*, *L'anell de ferro* i *El jardí de les palmeres*, i el volum de contes *La matèria dels somnis*. Aquest darrer volum inclou els contes que havia publicat dins els reculls col·lectius, signats **Ofèlia Dracs**, *Lovecraft*, *Lovecraft!*, de relats de terror, i *Essa efa*, de ciència-ficció. Així, doncs, Jaume Fuster va tocar tots els aspectes de l'anomenada literatura fantàstica moderna: la fantasia, el terror i la ciència-ficció.

La trilogia de fantasia es va publicar en un espai de deu anys, de 1983 a 1993. El primer volum va ser finalista del premi de novel·la Ramon Llull de 1983, i el tercer el va obtenir en la convocatòria de 1993. Els títols prou transparents d'aquestes dos volums, primer i tercer, *L'illa de les tres taronges* i *El jardí de les palmeres*, fan prou evident que la fantasia s'arrela en dos dels països de parla catalana, les Illes Balears i el País Valencià, de tal manera que *L'anell de ferro* només pot ser referit a la Catalunya de banda i banda dels Pirineus, amb què tenim una sola obra en tres volums, ambientada en uns Països Catalans mitificats.

Val a dir que el projecte de trilogia ja era explícit des del primer volum, que acaba amb la promesa de **Guiamon** de narrar les properes aventures ambientades «a la Terra Ferma, en allò que he d'anomenar *L'anell de ferro*». No és el cas, doncs, de moltes trilogies que neixen de l'allargassament artificios d'un volum inicial concebut com a únic.

Aquest primer volum s'obre amb una citació d'un fragment d'*El Senyor dels Anells* de **Tolkien**, en la llengua original, amb què Fuster, doncs, no amaga la seducció de seguir una influència confessada explícitament. Però a

continuació també transcriu citacions de **Llull** i de **Turmeda**, la qual cosa, unida a les referències explícites a la rondallística mallorquina o a la mitologia contemporània (l'ús del topònim Montcarrà, amb què **Maria Antònia Oliver** havia mitificat el seu Manacor), i també amb la descripció de paisatges reals, tot plegat allunya la trilogia de Jaume Fuster del mimetisme tolkienà. En aquest primer volum, que ens situa als Temps Antics, veiem com el poeta Guiamon coneix l'heroi **Roger** i el seu criat **Poncet** i els acompanya en l'expedició a l'illa, on s'acompleixen les profecies per mitjà d'una allau d'aventures màgiques i sorprenents.

El segon volum, *L'anell de ferro*, encapçalat per una citació de **Pau Vila** sobre la Cerdanya, no conté un seguit tan gran d'elements fantàstics, sinó que els que hi són presents s'enllacen amb més explicacions literàries. Amb tot, les referències tolkienianes, com els nans forjadors que habiten a les caveres, i les al·legories al Principat, es combinen amb tota mena de referències mítiques literàries, com la història del capità **Ahab** o la de l'andersiana dona d'aigua que es fa mortal per amor.

La tercera novel·la, escrita en un lapse de temps més llarg, set anys, és dedicada a la memòria de **Joan Fuster** i s'encapçala amb citacions de **Joanot Martorell** i de **Vicent Andrés Estellés**. Així com a les altres novel·les el mapa que les obria era respectivament al·legòric de Mallorca i del Principat, *El jardí de les palmeres* s'obre amb un mapa que agafa tots els Països Catalans i mostra la ruta per la qual circulen els protagonistes. També el temps s'amplia, de tal manera que el llibre s'obre i es tanca amb la presència de l'autor a l'època contemporània. També hi ha un salt generacional, amb la presència del jove **Arís**, fill dels protagonistes de la primera novel·la, que arribat al jardí de les palmeres descobreix la màgia del foc, de l'aigua

i de l'amor. Dins el recull de contes La matèria dels somnis, el 1986 Jaume Fuster va aplegar deu relats, quasi tots ja publicats, que toquen alguns aspectes de la literatura fantàstica. Així, hi trobem «La màscara negra» i «Cartes que no lliguen», fantasies terrorífiques en clau detectivesca; «Soledats hostils», amb inspiració de conte espiritista, «Naufragar en aquesta mar», amb referències al fantàstic de Poe, «El vol de l'àguila», amb elements fantàstics, i «La història d'en Tomeu de can Llarg», amb presència demoníaca; «La cançó de l'enfadós», publicat el 1981 dins el recull *Lovecraft, Lovecraft!* d'Ofèlia Dracs, de terror; «His master's voice» i «Elemental, estimat Montpalau», de vampirisme, aquest darrer amb la presència de **Sherlock**

Holmes, i finalment «La matèria dels somnis», que dona títol al volum, el relat de ciència-ficció que Jaume Fuster va publicar el 1985 al volum *Essa Efa* d'Ofèlia Dracs. Un bon aplec de totes les vessants de la literatura fantàstica, que Jaume Fuster ens ha deixat amb un Postfaci en què explica la gènesi de cada conte: rellegint-lo, rellegint aquest epíleg escrit a rajaploma, en primera persona, en què Jaume Fuster ens parla de tu a tu, amb el seu estil planer i faceciós, justament orgullós de l'obra pròpia, sentim com la seva veu encara ens fa companyia i, generosament, ens introdueix a la lectura dels seus textos, que no ens abandonaran mai més.

Antoni Munné-Jordà

Bibliografia fantàstica i de ciència-ficció de Jaume Fuster

L'illa de les tres taronges, «Col·lecció Ramon Llull, sèrie novel·la», 12, Editorial Planeta, Barcelona, 1983.

L'anell de ferro, «Col·lecció Ramon Llull, sèrie novel·la», 17, Editorial Planeta, Barcelona, 1985.

La matèria dels somnis, «Els llibres de butxaca», 22, Edicions de la Magrana, Barcelona, 1986.

El jardí de les palmeres, «Col·lecció Ramon Llull, sèrie novel·la», 40, Editorial Planeta, Barcelona, 1993.

LA COLLITA DEL 97

Segona Part

Tal com anunciàvem al butlletí passat, ara completem el panorama dels llibres de ciència-ficció i fantasia publicats en català el 1997. Són els del darrer trimestre, i algun de mesos anteriors que se'ns havia passat per malla. I com que no estem segurs de res, i menys que de res de saber-ho tot, esperem que els lectors, autors i editors ens ajudareu a completar-lo encara més.

NOVEL·LA ORIGINAL

El primer premi Pere Calders de literatura catalana per a mestres fou per al professor de Literatura i Filosofia **Josep M. Solà Bonet** (n. 1961) per l'obra de fantasia mitològica *Llibre de les quatre metamorfosis*. El jove protagonista viu a l'Egipte antic, al Jerusalem de les croades, amb els càtars occitans i a la Capadòcia del temps clàssic, en un

recorregut, pel temps i per l'espai, d'introducció en l'esoterisme servit amb un llenguatge amb suggeriments cosmològics: «l el nucli del Ba era una singularitat nua perquè la densitat i la curvatura de l'espai-temps que posseïa eren infinites».

Vicent Pardo (Vinalesa, 1954) amb la novel·la juvenil *Hiperespai* mostra un parc d'atraccions amb una esfera de tres quilòmetres de diàmetre a l'interior de la qual té lloc un

joc virtual que es modifica tal com veu que colpeix el jugador. En capítols alternats, dins i fora, l'evolució del joc és servida amb una prosa imaginativa a la manera del **Quim Soler** de *Laberint sense* o el **Pau Faner** de *La vall d'Adam* dins un paisatge propi del cyberpunk.

CONTE ORIGINAL

Enric Larreula (Barcelona, 1941) dins *Amics de les estrelles* presenta dues novel·les curtes o dos contes llargs que ja havia donat a conèixer en altres versions. «El tresor», a la manera d'*Estudi en escarlata* de **Doyle**, és alhora una novel·la de l'oest i un relat, en aquest cas, de ciència-ficció: la història d'un cercador d'or que al fons de la mina troba uns extraterrestres que li fan ofrena d'un do més valuós que l'or, i que ja havia estat publicada el 1981 amb el títol «Els arrufanassos». El segon relat, «L'Obsequi», havia estat presentat per televisió en forma teatral, dirigida per Jaume Picas, els primers anys setanta, amb el títol «Home feliç»: la princesa Galactínia envia la secretària a fer feliç en Quimet, però ell s'adona que ja ho és amb la seva vida senzilla. Dos relats amables presentats en una col·lecció infantil-juvenil però de bon llegir per a tots els lectors.

Dins el recull *Si és no és*, **Imma Monsó** (Lleida, 1959) presenta el conte «La transferència», de to fantàstic, en què l'hipocondríac protagonista troba un homuncle que li ofereix de transferir la seva integritat física a un objecte inanimat que lògicament ha de durar més que ell i, doncs, li allargarà la vida mentre es mantingui intacte. Una visió paròdica i actual d'un vell tema tractat a bastament al segle passat i, més recentment, en un dels primers relats d'**Enric Valor**, «L'experiment de Strolowickz».

REEDICIONS

El centenari del naixement de **Llorenç Villalonga** (1897-1980) ha donat l'ocasió per a la reedició de la seva novel·la de ciència-ficció *Andrea Víctrix*, una satírica visió futurista amb referències a **Huxley**, que havia estat publicada dins la col·lecció «El dofí» el 1974,

que el 1986 va passar a «Llibres a mà» i, el 1997, a «L'àncora», sempre de l'editorial Destino.

El darrer volum d'obres breus de **Manuel de Pedrolo** (1918-1990) conté *Caus a cada cantonada*, segons la tria que va disposar l'autor per a aquest volum d'obra completa, i els relats del volum pòstum *Disset contes i una excepció*, en aquest cas sense l'excepció (la peça teatral «La sentència»), i encara un conte inèdit. Així, doncs, dins *Contes i narracions / 5* (1985-1990) podem trobar relats com «Fragmentària», publicat inicialment a la revista «Ciència» el 1981, o les dues versions d'«El bon ciutadà» (la versió A havia sortit a l'«Avui» el 1987).

NOVEL·LA TRADUÏDA

Ja que ressenyem en principi els llibres de la darrera de l'any, comencem amb *El misteri de Nadal* de **Jostein Gaarder** (Oslo, 1952), sense que en vulguem fer cap precedent. L'autor d'*El món de Sofia* ha bastit un conte de fantasia nadalenca amanit amb la voga dels àngels, encapçalats per un que viatja enrere en el temps i no es cansa de repetir que per a Déu res no és impossible. Pel que fa a la complicada història «realista» que en vol ser la justificació, sobta que l'autor, per a expressar una justificada solidaritat amb els sofriments del poble palestí, hagi de fer concessions a alguns llocs comuns de l'antisemitisme.

Ja situats en terres bíbliques, deixem dit que *Qumram* d'**Eliette Abécassis**, especulació sobre els manuscrits trobats a la vora de la mar Morta, té un plantejament de novel·la d'anticipació milenarista, situada el 1999.

Tractant del conte d'**Imma Monsó** hem fet referència a un conte fantàstic d'**Enric Valor** sobre el tema de la transferència de l'esperit. També *Avatar* de **Théophile Gautier** (1811-1872) és un relat fantàstic amb el tractament materialista de l'esperit, en voga al segle XIX, en aquest cas amb el bescanvi de l'ànima d'**Octavi de Saville**, enamorat de la dona d'**Olav Labinski**, amb la del marit. Per a l'edició, **Marta Giné** ha revisat la traducció de **Josep Carbonell** de 1930.

També hem de considerar una novetat, tot i que el llibre ja havia estat traduït, la bella edició de *Frankenstein* de **Mary Shelley** (1797-1851) dins la col·lecció de «Clàssics universals juvenils» de Cruïlla. És el llibre que ens hauria agradat tenir d'adolescents, enriquit amb gravats i comentaris il·lustratius (tot i que per exemple hi hagi un peu que indica que acompanya una pàgina del manuscrit, i fins i tot a la pàgina de crèdits digui que és de la Bodleian Library, i el gravat no hi sigui enlloc). I possiblement el procés multinacional de l'edició ha fet que el text no hagi estat traduït de l'original, sinó de la traducció francesa. En fi, no es pot tenir tot, com diuen.

Ja situats en el terreny dels llibres per a adolescents, esmentem el quart volum de la sèrie «Terrorville» de **Christopher Pike**, *Els extraterrestres*. Al poble on quatre adolescents viuen aventures fantàstiques o de terror, en aquesta ocasió aterren dos plats voladors: una història d'ovnis típica de fa més de cinquanta anys, amb alienígenes de cap gros i braços prims, i fins amb la previsible sorpresa del viatge en el temps, que resulta simpàtica de tan tòpica.

Diguem finalment que, dins aquest ampli camp de la literatura juvenil, també s'ha traduït una nova obra del gracienc **Joan Manuel Gisbert** (Barcelona, 1949), prolífic especialista en les tres branques de la literatura fantàstica: la fantasia, el terror i la ciència-ficció. Ara, amb la fantasia terrorífica *Els armaris negres*.

CONTE TRADUÏT

De **Ray Bradbury** (Waukegan, 1920), s'ha traduït el volum de contes recents que porta per títol *Més ràpid que l'ull*, amb algun conte fantàstic, algun conte de ciència-ficció, d'altres d'al·legòrics, tots eminentment bradburyans, la qual cosa inclou moments sublims d'amor per l'art de narrar («Ultims sagraments», «Intercanvi») i algun descens al límit de la carrincloneria. En un bell epíleg, de 1982, en què **Bradbury** explica les condicions en què va escriure la novel·la i descriu un diàleg que hi va afegir a la versió

teatral, i una coda, de 1979, en què parla de les mutilacions que fan o volen fer als seus llibres les diverses minories partidàries del «politically correct», però sobretot els editors d'adaptacions de les novel·les per als instituts, autèntics cremadors de llibres i censors de la literatura i de la llengua. Per aquests textos afegits, tot i que es tracta d'una reedició, hem consignat el llibre a la llista de la bibliografia de 1997.

A la mateixa col·lecció i el mateix mes, ha sortit la reedició de *Jo, robot* d'**Isaac Asimov** (1920-1992), que el 1984 va inaugurar la desapareguda col·lecció «2001» de Pleniluni.

TEATRE

«Les fronteres interiors», que diria **Pedrolo**, entrebanquen sovint la bona distribució dels llibres dins l'àmbit català. Així, quan hem de tancar aquest panorama encara no hem pogut tenir a les mans *Setze jutges* de **Josep Antoni Martínez**, un text teatral amb robot i extraterrestre que Bromera anuncia al catàleg de Nadal, dins la col·lecció de teatre. Tanmateix en deixem constància, a l'espera de tenir més informació sobre l'obra.

CD

Auvidis ha reeditat el conte de **Josep M. Espinàs** (Barcelona, 1927) «Viatge a la Lluna», amb música de **Xavier Montsalvatge**, en aquesta ocasió narrat per **Joan Manuel Serrat** i amb l'OBC dirigida per **Salvador Brotons**. L'única diferència amb la versió primitiva de 1969, narrada per **Josep M. Espinàs** mateix i amb l'aleshores OCB dirigida per **Antoni Ros Marbà**, és que llavors els intrèpids navegants eren la colla dels Firms, i ara es diuen els Pesquis, potser perquè han considerat «ferms» un nom massa d'època o perquè no era políticament correcte un nom en masculí: sigui com vulgui, la colla continua sortint-se'n en la construcció del coet que els duu a una Lluna poblada per gent més bona i alegre que la d'aquí.

Antoni Munné i Jordà

Bibliografia catalana de ciència-ficció i fantasia 1 9 9 7 (i 2)

Llibres

- Eliette Abécassis, Qumram. Tr. Pau-Joan Hernández. Columna Edicions, Barcelona, 1997.
- Ray Bradbury, Fahrenheit 451. Amb epíleg i coda. Tr. Jaume Subirana. «Clàssics moderns Proa», Edicions Proa, Barcelona, 1997.
- Ray Bradbury, Més ràpid que l'ull. Tr. Ferran Toutain. «Clàssics moderns Proa», Edicions Proa, Barcelona, 1997.
- Agustín Fernández Paz, Xiques. Tr. J.C. Ortega i X. Ricardo Trigo. «Lamoto», 2; Editorial tàndem, Valencia, 1997.
- Jostein Gaarder, El misteri de Nadal. Tr. Alexandra Pujol Skjønhaug. «Narrativa», 72, Editorial Empúries, Barcelona, 1997.
- Théophile Gautier, Avatar. Tr. Josep Carbonell, revisada per Marta Giné. «Els llibres de butxaca», 32, Edicions de la Magrana, Barcelona, 1997.
- Joan Manuel Gisbert, Els armaris negres. Tr. Teresa M. Castanyer. Alfaguara, Grup Promotor, Barcelona, 1997.
- Enric Larreula, Amics de les estrelles. «Infantil-juvenil», Alfaguara, Grup Promotor, Barcelona, 1997.
- Imma Monsó, Si és no és. «Gran narrativa», 4, El Mèdol, Tarragona, 1997.
- Vicent Pardo, Hiperespai. «L'odissea», 94, Editorial Empúries, Barcelona, 1997.
- Manuel de Pedrolo, Contes i narracions / 5 (1985-1990). «Clàssics catalans del segle XX», Edicions 62, Barcelona, 1997.
- Christopher Pike, Els extraterrestres. Tr. Imma Brustenga. «Terrorville», 4, Ediciones B, Barcelona, 1997.
- Mary Shelley, Frankenstein. Tr. Enric Vidal i Pau-Joan Hernández. «Clàssics universals juvenils», 7, Editorial Cruïlla, Barcelona, 1997.
- Josep M. Solà Bonet, Llibre de les quatre metamorfosis. Columna Edicions, Barcelona, 1997.
- Llorenç Villalonga, Andrea Víctrix. Premi Josep Pla, 1974. «L'Àncora», Ed. Destino. Barcelona, 1977.

Teatre

- Josep Antoni Martínez, Setze jutges. «Bromera teatre», Edicions Bromera, Alzira, 1997.

CD

- Josep M. Espinàs i Xavier Montsalvatge, «Viatge a la Lluna». Amb «Liliana» (Salvador Brotons, Josep Dolcet, Llorenç Caballero i Apel.les Mestres) i «Història de Babar» (Francis Poulenc i Jean de Brunhoff). Joan Manuel Serrat i OBC dirigida per Salvador Brotons. Auvidis Ibèrica, Avi 8010, 1997.

L'han Vessada...

La nostra estimada «Gigamesh» —que mai no ens cansarem de recomanar— és una revista que es publica a Barcelona en castellà i, naturalment, escombra cap a casa (seva; i ben fet que fan). Així, al número d'octubre de 1997, quan registra la publicació de *Les dotze direccions del vent* d'**Ursula K. Le Guin** a la Proa, diu «Doce relatos, ya publicados en castellano», però oblida que aquest llibre és una reedició del volum de la «2001» de 1985. I val a dir que al número 1 de la primera època de «Gigamesh», de setembre-octubre de 1985, en ressenyar-ne la novetat van dir: «12 relatos (de 17 del original); 5 inéditos en castellano.» (I recordem, per si algú no ho sap, que **Alejo Cuervo**, l'amo de «Gigamesh», va ser un dels més eficaços assessors de «2001»).

Els que no se sap cap a quina casa escombren són els de l'«Avui». El 13 de desembre de 1997 dedicaven un dels apartats fixos de la pàgina 2, «El nom», a **Jacinto Molina**, **Paul Naschy**, en un article ambigu (o més aviat inintel·ligible), però motivat per la seva condició de cineasta espanyol i perquè havia presentat un llibre de memòries a Madrid. Llàstima que l'anònim redactor no s'havia adonat que l'«Avui» mateix, la setmana abans, havia anunciat que a la Filmoteca es presentava un film català de 1997, *Científicament perfectes*, que exhumava aquest diguem-ne actor.

I continuem amb l'inefable «Avui». Al suplement de cultura del 22 de gener de 1998 dediquen tota una pàgina a comentar el breu conte del nostre estimat avi **H.G. Wells**, «La porta del mur». L'articulista diu inevitablement: «La porta del mur és una bella novel·leta que no té res a veure amb la producció més coneguda de **Wells**: la que va ajudar a constituir el gènere de la c-f. La "qualitat mítica" que **C.S. Lewis** atribuïa a aquestes pàgines es refereix a la precisió d'aquesta obra per a descriure una experiència...» No ens fa gràcia que per a fer ressaltar els mèrits

d'una obra calgui aclarir que no és de ciència-ficció, però és que a més aquest conte és, com tota la producció de **Wells**, la «intuïció lírica transcendental» que ell hi veu. I, a més a més, el senyor **Lewis** de la frase de la contracoberta també és un autor de fantasia i ciència-ficció.

Més de la mateixa. El mateix crític de l'«Avui» també fa la ressenya de «La porta del mur» a «El Temps» i diu que és «una brevíssima novel·la que no s'adequa als paràmetres de la ciència-ficció. Potser és per això que tant va entusiasmar **Borges**». A part que el llibret és un conte que l'editor ens ven a preu de novel·la, deixem per a una altra ocasió els comentaris sobre l'entusiasme de **Borges** per la ciència-ficció. Que nosaltres també sabem llegir castellà.

La Gran Enciclopèdia Catalana ha tret el quart suplement, volum 19, de l'edició gruixuda. A l'entrada «ciència-ficció», com ja havia passat als tres suplementos anteriors, només parlen de cinema. O sigui que, per als enciclopèdics, d'ençà de 1973, la data d'edició del volum 5, no ha passat res en l'àmbit de la literatura de ciència-ficció. I, tal com van les coses, a l'entrada «cinematografia» han de reproduir quasi els mateixos títols que ja han posat a la de «ciència-ficció».

No fa gaires mesos, els nostres consocis **Jordi Solé i Camardons** i **A. Munné-Jordà**, responent una amable invitació dels editors del fanzín de ciència-ficció i fantasia «BEM», escrit en castellà i editat en un ciberespai que va d'Andorra a Lanzarote i de Valladolid a Barcelona, hi van publicar un article informatiu sobre la ciència-ficció escrita en llengua catalana. Al número de desembre 97 - gener 98 un lector de Sant Sebastià es queixa que allò «de la ciència ficción catalana nos queda un poco lejos a los no catalanoparlantes». Deu ser que la que fan als EUA li cau més a prop, oi?

Què és l'Associació Catalana de Ciència-Ficció i Fantasia?

- L'Associació Catalana de Ciència-Ficció i Fantasia s'ha constituït per l'impuls de la Secció de ciència-ficció de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana.

- L'ACCFF vol agrupar tant els practicants de la CF i la Fantasia en les seves diverses vessants: literatura, còmic, mitjans audiovisuals, etc., com els afeccionats que estiguin d'acord amb el postulat amb que l'ha impulsada la Secció d'escriptors: "Normalitzar la ciència-ficció en l'àmbit de la llengua catalana i normalitzar la llengua catalana en l'àmbit de la ciència-ficció". Per això, l'ACCFF treballarà pel coneixement i el reconeixement de la CF, sempre entesa en el sentit més ampli, en tots els àmbits de la nostra cultura.

- L'ACCFF neix amb la voluntat de col·laborar amb totes les associacions afins de qualsevol territori i qualsevol dedicació. L'ACCFF ofereix un espai per al debat, per a la informació, per a la coneixença entre tots els afeccionats. Un butlletí trimestral us posarà al dia de tot el que passi a l'àmbit de la CF i la Fantasia des d'una visió catalana. Unencontre anual us posarà en contacte amb els creadors en diversos àmbits: escriptors, dibuixants, guionistes, científics, etc.

- L'ACCFF també vol ser una plataforma de pressió de cara als mitjans de comunicació, editors, distribuïdors cinematogràfics, etc., per a lluitar per tot allò que l'afeccionat voldria aconseguir i no ho pot obtenir sol. L'ACCFF vol promoure premis literaris de CF i Fantasia, publicar relats, descobrir nous autors, i afavorir totes les iniciatives que proposin els socis. L'ACCFF és i serà allò que vulgui tothom que s'hi inscriui.

Omple la butlleta, i tu també seràs protagonista de l'ACCFF!

Butlleta d'inscripció a l'Associació Catalana de Ciència-Ficció i Fantasia

Nom i cognoms.....
Adreça.....
Població.....Telèfon.....Fax.....E-mail.....
Vull inscriure'm a l'ACCFF des del primer trimestre de 1998. A la secció.....

La quota anual des de gener de 1998 serà de 4.000 ptes. Trimestral, 1.000 ptes. Estudiants amb carnet jove, 400 ptes anuals. Indiqueu en aquest cas el centre on estudeieu:

.....
 Faig el pagament en efectiu al moment de la inscripció
 Ingresso l'import al compte 2100-0900-99-0208719337 de "la Caixa"

Envieu la còpia de l'ingrés juntament amb la butlleta d'inscripció a l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana. Canuda, 6, 5è (Ateneu Barcelonès), 08002-Barcelona, fax 412 58 73.